

به‌ناوی خودای به‌خشنده و میهره‌بان

به‌ناوی گه‌له‌وه

په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق

پاڤڤشت به حوکه‌مانی برپگه‌ی یه‌که‌می ماده‌ده (۱۲۱) ی ده‌ستووری هه‌میشه‌یی عێراق و برپگه‌ی یه‌که‌می ماده‌ده (۵۶) ی یاسای په‌رله‌مانی کوردستانی ژماره (۱) ی سالی ۱۹۹۲ ی هه‌موارکراو، و له سه‌ر بنچینه‌ی ئه‌وه‌ی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیرانی هه‌ریمی کوردستان - عێراق پێشکه‌شی کردووه، په‌رله‌مانی کوردستان - عێراق، له دانیشه‌نی ئاسایی ژماره (۴۹) ی خۆیدا که له رێکه‌وتی ۲۰۱۳/۲/۱۵ گریډراوه، برپاری دهرچوواندنی ئه‌م یاسایه‌ی دا:

یاسای ژماره (۱) ی سالی ۲۰۱۳

یاسای بودجه‌ی گشتی هه‌ریمی کوردستان - عێراق بۆ سالی دارایی ۲۰۱۳

به‌شی یه‌که‌م

(داهاته‌کان)

ماده‌ی یه‌که‌م:

داهاته‌کانی بودجه‌ی سالی دارایی ۲۰۱۳ ی هه‌ریمی کوردستان - عێراق، به بری (۱۵.۲۵۷.۸۴۹.۰۰۰.۰۰۰) یازده تریلیۆن و دوو سه‌ده و په‌نجاو هه‌فت ملیار و هه‌شت سه‌ده و چل و نۆ ملیۆن دینار ده‌خه‌ملینریت به‌گویره‌ی ئه‌وه‌ی له خواره‌وه روون کراوته‌وه:

یه‌که‌م: به‌شی هه‌ریم به‌گویره‌ی یاسای بودجه‌ی گشتی ئیتیحادی کۆماری عێراق بۆ سالی دارایی ۲۰۱۳ که ده‌گاته (۱۴.۴۰۶.۷۳۵.۰۰۰.۰۰۰) چواره‌ده تریلیۆن و چوار سه‌ده و شه‌ش ملیار و هه‌فت سه‌ده و سی و پێنج ملیۆن دینار.

دووهم: داهاتی خۆمالی که ده‌گاته (۶۵۱.۱۱۴.۰۰۰.۰۰۰) شه‌ش سه‌ده و په‌نجاو یه‌ک ملیار و سه‌ده و چواره‌ده ملیۆن دینار.

سێیه‌م: بره‌ پارهی پترۆدۆلاری ئه‌وه‌ی له‌ناوخۆ به‌کاره‌ینراوه له نه‌وتی خاوی به‌ره‌مه‌ینراوی هه‌ریم و پالاوته‌کراوی پالاوگه‌کانی هه‌ریم و به‌ره‌مه‌ینراوی گازی سروشتی هه‌ریم، وه‌ک ئه‌وه‌ی له خواره‌وه دیت:

۱. (۸۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) هه‌شتا ملیار دینار بۆ سالی دارایی ۲۰۱۳.

۲. (۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سه‌ده و بیست ملیار دینار بۆ شایسته‌کانی هه‌ریم له پترۆدۆلار بۆ سالی داراییه‌کانی نیوان سالی ۲۰۱۰ تاوه‌کو سالی ۲۰۱۲.

ماددهى دووهم:

يه كهه: گشت داهاته كانى ئهو فهرمانگانهى له ناوهندهوه ته مويل ده كرين وهك داها تىكى كۆتايى بۆ گهنجینهى گشتى تۆمار ده كرين و له بودجه كانى پيداچوونه وهى مانگانه به ديار ده خرين.

دووهم: به دهر له حوكمى برهگهى (يه كهه)ى سه ره وه، پيوسته له سه ره وه زيرى دارايى و ئابورى:

۱. ئهو بره پارهى داها تى مانگانهى وهزاره تى ته ندروستى، به سه ره جه م فهرمانگه كانيه وه، دهسته بهرى دهكات، بخاته سه ره بودجهى ئهم وهزاره ته به مه به ستى كرپنى دهرمان و ئامپرو پپراگه يشتنى خه رجيه كانى چا كرده وه به هه موو جو ره كانيه وهو به گوپرهى داواكارى وهزاره ت به هاوپپچى خستهى داها ته راسته قينه دهسته بهر كراوه كان و ئهو ريگانهى كهوا برپاردراوه بۆ خه ر ج كرده نيان.

۲. ئهو بره پارهى داها تى مانگانهى وهزاره تى كاره با، به سه ره جه م فهرمانگه كانيه وه، دهسته بهرى دهكات، بخاته سه ره بودجهى ئهم وهزاره ته به مه به ستى (چا كرده ن و پيشخستن و جيبه جيكردى پرؤژه كانى ووزهى كاره با) و به گوپرهى داواكارى وهزاره ت به هاوپپچى خستهى داها ته راسته قينه دهسته بهر كراوه كان و ئهو ريگانهى كهوا برپاردراوه بۆ خه ر ج كرده نيان.

۳. ريژهى ۵۰٪ى كۆى گشتى داها تى رسوماتى مؤله تدان و، رسوماتى تۆمار كرده ن و، ئهو غه رمانهى كهوا وهزاره تى ناوخۆ وهريانده گرپت، بخاته سه ره بودجهى ئهم وهزاره ته به مه به ستى به كاره نيان و خه ر ج كرده نى له پيناو سه لامه تى هاتوچۆى، ئه وپش به گوپرهى مادده (۱۱)ى ياساى هاتوچۆى ئيتيحادى ژماره (۸۶)ى سالى ۲۰۰۴ى پياده كراو له هه ريئى كوردستان – عيراق به ياساى ژماره (۳۶)ى سالى ۲۰۰۷.

۴. ره چاوكردنى ماددهى چل و دووى ياساى بهرپوه بردنى شاره وانپيه كانى هه ريئى كوردستانى ژماره (۶)ى سالى ۱۹۹۳ى هه مواركراو و ئهو ده سه لاتهى به گوپرهى برهگهى چواره مى مادده حه قده مى ئهم ياسايه، به وه زيرى شاره وانى و گه شت و گوزار دراوه.

ماددهى سپيه م:

ئه و بره كۆمه كانهى پيشكهش ده كرين به هزاره ته كان و ئهو فهرمانگانهى گرى نه دراو به وهزاره ت له پاش قبول كرده نيان له لايه ن وه زيرى دارايى و ئابوورپه وه، وهك داها تى كۆتايى بۆ گهنجینه تۆمار ده كرين، به مه رجيك وه زيرى دارايى و ئابوورى له چوارچيوهى بودجهى

وہزارت یان لایہنی گریئەدراو بە وەزارت تەرخان بکاتەوہ بۆ ئەو مەبەستانە ی لەپیناویدا بەخشاوون.

ماددە ی چوارەم:

وہزارەتی دارایی و ئابوری ھەریمی کوردستان-عیراق ئەرکی داہینکردنی پارە ی وەزارت و ئیدارەکان دەگریتە ئەستۆ بەگویرە ی داہاتی دارایی بەردەست و بەپێ ی یاسا و سیستەم و رینمایە کارپیکراوہکان.

بەشی دووہم (خەرجی و کورتھینان)

ماددە ی پینجەم:

یەگەم: خەرجیەکان:

بۆ خەرجیەکانی سالی دارایی ۲۰۱۳ گۆژمە یەك بەبری (۱۶.۹۴۲.۷۴۹.۰۰۰.۰۰۰) شازدە تریلیۆن و نۆ سەدو چل و دوو ملیار و ھەوت سەدو چل و نۆ ملیۆن دینار دادەنریت و بەم شیوہیە ی خواروہ دابەش دەگریت:

۱. گۆژمە یەك بە بری (۱۱.۶۰۸.۹۵۸.۰۰۰.۰۰۰) یازدە تریلیۆن و شەش سەدو ھەشت ملیار و نۆ سەدو پەنجاو ھەشت ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی بەگەرڤخستن (تشغیلی) و ، بەم شیوہیە دابەش دەگریت:

أ- گۆژمە یەك بەبری (۱۱.۵۰۷.۱۷۱.۰۰۰.۰۰۰) یازدە تریلیۆن و پینچ سەدو ھەوت ملیار و سەدو ھەفتا و یەك ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی بەگەرڤخستنی ھەریمی کوردستان.

ب- گۆژمە یەك بەبری (۵۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) پەنجاو پینچ ملیار دینار بۆ خەرجیەکانی پەرلەمانی ھەریمی کوردستان.

ج- گۆژمە یەك بەبری (۴۶.۷۸۷.۰۰۰.۰۰۰) چل و شەش ملیار و ھەوت سەدو ھەشتا و ھەوت ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی ئەنجومەنی دادوہری.

۲. گۆژمە یەك بەبری (۵.۲۳۳.۷۹۱.۰۰۰.۰۰۰) پینچ تریلیۆن و سێ سەدو سی و سێ ملیار و ھەوت سەدو نەوہت و یەك ملیۆن دینار بۆ خەرجیەکانی وەبەرھینان و ، بەم شیوہیە دابەش دەگریت:

أ- گوژمەيەك بەبېرى (٤.٤١٩.٤٩٢.٦٠٠.٠٠٠) چوار تريليون و چوار سەدو نۆزدە ملىارو چوار سەدو نەووت و دوو ملىون و شەش سەد ھەزار دىنار بۆ خەرجى پرۆژەكانى وەبەرھيئان.
ب- گوژمەيەك بەبېرى (٩١٤.٢٩٨.٤٠٠.٠٠٠) نۆ سەدو چوار دە ملىارو دوو سەدو نەووت و ھەشت ملىون و چوار سەد ھەزار دىنار بۆ ئاوەدانکردنەووە گەشەپيئدانى پرۆژەكانى پاريزگا و قەزاو ناحيەكان، وە پيويستە لە سەر پاريزگار پلانى ئاوەدانکردنەووەى پاريزگا و ئەو قەزاو ناحيەكانى سەر بە پاريزگاگەن و كە لە لايەن ئەنجومەنى پاريزگاوە پەسەندكرابى، پيشكەشى وەزارەتى پلاندانان بكات بەمەبەستى ليكۆلينيەووە پەسەندكردى، بەمەرجيەك رەچاوى ئەو ناوچانە بكریت كە زياتر زيانيان پيەكەوتوووە لە ناو پاريزگا و لەگەل ژمارەى دانىشتوووەكانى، و گوژمەيەك بەبېرى (١٥٠.٠٠٠.٠٠٠.٠٠٠) سەدو پەنجا ملىار دىنار، لە تەرخانكراووەكانى گەشەپيئدانى پاريزگاكان، بۆ كۆمەك و چاكردى پرۆژەكانى كارەبا تەرخان دەكریت و بەشى ھەر پاريزگاگەيەك بەگوپرەى چرى دانىشتوووانى ديارى دەكریت، و ٥% لە بەشى ھەر پاريزگاگەيەك بۆ كۆمەكى پرۆژە كشتوكاليەكانى پاريزگاكان.

دووھەم: كورتھيئان:

كورتھيئانى نەخشە بۆ دريژراو بە بېرى (١.٦٨٤.٩٠٠.٠٠٠.٠٠٠) يەك تريليون و شەش سەدو ھەشتا و چوار ملىارو نۆ سەد ملىون دىنار دەخەمليئيرت و ئەم كورتھيئانە بەمانەى خوارووە دادەپوشريئ:

١. گوژمەى تەرخانكراو بۆ وەزارەتى پيشمەرگە لە بودجەى بەگەرڤخستنى ئيتيحادى بۆ پاسەوانانى ھەريئەم لە نيو تەرخانكراووەكانى وەزارەتى بەرگرى ئيتيحادى بەگوپرەى ياساكانى بودجەى ئيتيحادى بۆ سائە داراييەكانى (٢٠٠٧ تاووەكو ٢٠١٢)، يان ھەر ئيستحقاقىكى ترى حكومەتى ھەريئەم لە بودجەى ئيتيحادى.

٢. رينوئينيكردى خەرجى و زيادكردى كۆكردنەووەى داھاتەكان.

سپيەم:

پيويستە لە سەر وەزارەتى دارايى و ئابورىيە ھەريئەم ئەم گوژمە پارانەى لە خوارووە ديارى كراون، بېرپت لە كۆى گشتى تەرخانكراووەكانى بودجەى بەگەرڤخستنى (جگە لە قەرەبووى فەرمانبەران) سەرۆكايەتى ھەريئەم، پەرلەمان، سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران، ئەنجومەنى دادوهرى، ئەنجومەنى ئاسايش و دەزگای ئاسايشى ھەريئەم، يەدەگى وەزارەتى دارايى و ئابورى، و گوژمە پارەكان بەم شيوہيەى خوارووە دابەش دەكرين:

۱- تهرخانکردنی گۆژمه‌یه‌ك به بری (۲۰) بیست ملیار دینار بۆ وهزارتی رۆشنیری و لاوان بۆ جیبه‌جیگردنی پیداوایسته‌کانی ژیرخاننی رۆشنیری به‌گویره‌ی بریاری ژماره (۱۴)ی سالی ۲۰۱۲ی تایبته به ناساندنی شاری سلیمانی به پایته‌ختی رۆشنیری ههریم.

۲- تهرخانکردنی گۆژمه‌یه‌ك به بری (۱۰) ده ملیار دینار بۆ سنه‌وقی کۆمه‌ککردنی تووشبووانی شیرپه‌نجه ، که به‌پیی یاسای ژماره (۱۱)ی سالی ۲۰۱۲ دامه‌زراوه.

۳- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۴۰) چل ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی وهزارتی پیشمه‌رگه به مه‌به‌ستی دابه‌شکردنی وهك به‌خشینیك به‌سهر تاکه‌کانی هیزی پیشمه‌رگه ئه‌وانه‌ی مووچه‌یان له (۶۰۰.۰۰۰) شه‌ش سه‌د هه‌زار دینار، که‌متره.

۴- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۱۰) ده ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی وهزارتی شه‌هیدان و ئه‌نفالکراوان به مه‌به‌ستی دروستکردنی یه‌که‌ی نیشته‌جیبوون بۆ که‌سوکاری شه‌هیدان.

۵- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۱۰) ده ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی وهزارتی شه‌هیدان و ئه‌نفالکراوان به مه‌به‌ستی دابه‌شکردنی وهك به‌خشینیك به‌سهر که‌سوکاری شه‌هیدان ئه‌وانه‌ی مووچه‌یان له (۶۰۰.۰۰۰) شه‌ش سه‌د هه‌زار دینار، که‌متره.

۶- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۵) پینچ ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی وهزارتی کارو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی بۆ هاوکاریکردنی خاوه‌ن پیداوایسته‌ی تایبته‌کان ئه‌وانه‌ی پله‌ی که‌مئه‌ندامیان له ۴۹٪ زیاتره.

۷- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۵) پینچ ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی وهزارتی په‌روه‌رده بۆ دووباره‌نۆژهنکردنه‌وه‌و چاککردنی قوتابخانه‌ زیان پیکه‌وتوه‌کان.

۸- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۳) سی ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی ده‌سته‌ی سه‌ربه‌خۆی مافه‌کانی مرۆف،.

۹- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۲) دوو ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی ده‌سته‌ی پاراستنی ژینگه.

۱۰- گۆژمه‌یه‌ك به بری (۱) یه‌ك ملیار دینار ده‌خریته سهر تهرخانکراوه‌کانی ئه‌نجومه‌نی بالای خانمان.

مادده‌ی شه‌شم:

پییوسته له‌سهر حکومه‌تی ههریمی کوردستان گۆژمه‌ی (۱۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سه‌دو بیست ملیار دینار بۆ به‌رده‌وامبوون له جیبه‌جیگردنی پرۆژه‌کانی گه‌شه‌پیدان و په‌ره‌پیدانی توانسته‌ مرۆییه‌کانی کوردستان، تهرخان بکات، له پیناو ئاماده‌کردنی کارمه‌ندی پسپۆر له‌و بواره

جوړاو جوړانه‌ی که‌وا هه‌ریم پېوښتی پېیانه له ریگه‌ی زه‌ماله‌و نی‌رده‌و تو‌یژینه‌وه‌و خوله راهینانیه‌کان له ژیر سه‌رپه‌رشتی ده‌سته‌ی بال‌ی پیکهاتوو به سه‌رؤکایه‌تی سه‌رؤکی نه‌نجومه‌نی وه‌زیران و جیگره‌که‌ی و وه‌زیره‌کانی (په‌روه‌ده، خویندنی بال‌و تو‌یژینه‌وه‌ی زانستی، پلان‌دانان) به‌پیی نه‌و پیره‌وه‌ی له لایه‌ن نه‌نجومه‌نی وه‌زیرانه‌وه په‌سه‌ندکراوه، له‌گه‌ل په‌چاوکردنی حوکمه‌کانی ماده‌ی (حه‌وته‌م/دووه‌م/۵) له یاسای ماف و ئیمتیا‌زاتی که‌سوکاری شه‌هیدان و نه‌نفالکراوانی ژماره (۹)‌ی سالی ۲۰۰۷ به دابینکردنی ژماره‌یه‌ک کورسی خویندن بو مندالی شه‌هیدان که خاوه‌ن توانای زانستین، به هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل وه‌زاره‌تی خویندنی بال‌و تو‌یژینه‌وه‌ی زانستی هه‌ریم.

ماده‌ه‌وته‌م:

حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان پابه‌ند ده‌بی‌ت به:-

یه‌که‌م: به‌رده‌وامبوون له هه‌لمه‌تی نیشته‌یمانی دروستکردنی قوتا‌بخانه.

دووه‌م: به‌رده‌وامبوون له پشتگیریکردنی سندوقی نیشته‌جی‌کردنی دانیش‌توانی که‌م ده‌رامه‌ت له وه‌زاره‌تی تا وه‌دانکردنه‌وه‌و نیشته‌جی‌کردن به مه‌به‌ستی به‌رده‌وام بوون له دروستکردنی یه‌که‌کانی نیشته‌جی‌بوون به‌پیی یاسای دابینکردنی خانووی نیشته‌جی‌بوون بو دانیش‌توانی هه‌ریمی کوردستانی ژماره (۷)‌ی سالی ۲۰۰۸ هه‌موارکراو به یاسای ژماره (۱۶)‌ی سالی ۲۰۱۱.

ماده‌ی هه‌شته‌م:

یه‌که‌م: گوژمه‌یه‌ک به‌بری (۱۸۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سه‌دو هه‌شتاو پینج ملیار دینار ته‌رخان ده‌کریت بو پشتگیریکردنی حیزبه‌کان، وه خه‌رجکردن له‌م ته‌رخانکراوه له لایه‌ن نه‌نجومه‌نی وه‌زیرانه‌وه به‌پیی ری‌کاری کاتی ده‌بی‌ت، به‌مه‌رجیک نه‌و بره‌ پارانه‌ی وه‌ک پیشینه له لایه‌ن حیزبه‌کانه‌وه له هه‌ردوو سالی (۲۰۱۱، ۲۰۱۲)‌دا وه‌رگیراون تسویه بکرین، تا وه‌کو ده‌رکردنی یاسای پشتگیری دارایی حیزبه‌کان.

دووه‌م: گوژمه‌یه‌ک به‌بری (۱۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) پازده ملیار دینار بو ری‌کخراوه ناحکومیه‌کان ته‌رخان ده‌کریت به‌پیی یاسای ری‌کخراوه ناحکومیه‌کانی ژماره (۱)‌ی سالی ۲۰۱۱.

ماده‌ی نۆیه‌م:

یه‌که‌م: وه‌زاره‌تی دارایی و ئابوری پابه‌ند ده‌بی‌ت به به‌رده‌وامبوون له دابینکردنی قه‌رزی خانووبه‌ره‌و، کشتوکالیی و، پیشه‌سازیی و، گه‌شت وگوزاریی و، پرؤزه بچووکه‌کان و، ته‌مویلکردنی سندوقی نیشته‌جی‌کردن/ ده‌سته‌ی وه‌به‌ره‌ینان به‌گوژمه‌یه‌ک که بره‌که‌ی

(۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) شەش سەد مىليار دىنارەو بەگوڭرەى ئەو ستاندرور رېنمايىانەى
وہزارەتى دارايى و ئابورىى بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتە پەيوەندارەگان، دەريان
دەكات.

دووہم: قەرزی خانووبەرە بە بېرى (۲۵.۰۰۰.۰۰۰) بېست و پېنج مىيۇن دىنار بۇ ھاوالاتيانى
ناوہندى ئەو قەزاو ناحيانەى لە ساتەوہختى راگواستنى زۆرەملى لە لايەن رژیمی
لەناوچوو وېرانکراون، ديارى دەكریت.

ماددەى دەيەم:

يەكەم: بەردەوامبوون لە دابىنکردنى پېشىنەى ھاوسەرگىرىى بە بېرى (۵.۰۰۰.۰۰۰) پېنج
مىيۇن دىنار.

دووہم: بېرە پارەى سەرفکراو وەك پېشىنەى ھاوسەرگىرىى بۇ مندالانى شەھيدو ئەنفالکراوان،
وەك بەخشينېك كە ناگەرپتەوہ، ھەژمار دەكریت.

ماددەى يازدەم:

گوژمەيەك بەبېرى (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) پەنجا مىليار دىنار بۇ پرسى كۆچکردن و كۆچپېكراوان
تەرخان دەكریت.

ماددەى دوازدەم:

سەربارى تەرخانکراوہکانى بودجەى وەبەرھيئاننى ناوچە كوردستانىەکانى دەرەوہى ھەرېم،
گوژمەيەك بەبېرى (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) پەنجا مىليار دىنار بۇ ئەم ناوچانە تەرخان دەكریت.

ماددەى سېزدەم:

گوژمەيەك بەبېرى (۶۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) شەست و پېنج مىليار دىنار وەك كۆمەكى كشتوكالىي
تەرخان دەكریت و وەزىرى كشتوكال و سەرچاوە ئاوييەگان دەسەلاتى سەرفکردنى بېرە پارە
تەرخانکراوہکانى دەبېت بە مەبەستى پېکردنەوہى پېداويستىەکانى ھەرېم بەمەرچيک بۇ
مەبەستى تر ليکگواستنەوہى (مناقلە) تىادا نەكریت.

بەشى سېيەم

(دەسەلاتەگان)

ماددەى چواردەم:

يەكەم: سەرفکردن لە پارەدانراوہکانى (اعتمادات) ژميرە سەرەكیەگان (مووچە، كەلوپەل و
خزمەتگوزارى، چاكردنەوہ، كۆمەك، بەخشين، خەرجى تر، خەرجیەکانى

وہبہرہینان) لہ نیو بودجہی ھەریمی کوردستان - عیراق لہ لایہن وھزارہتی دارایی و ئابوریہوہ ئہنجام دھدریت.

دووم: ئہنجومہنی وھزیران بوی ھہیہ وھزیرو سھرۆکی ئہو لایہنانهی گریئہدراون بہ وھزارہت، رابسپیریت، و وھزیریش بوی ھہیہ پاریزگارو بریکاری وھزارہت و بہرپوہبہرہ گشتیہکان رابسپیریت بہ دہسہلاتی سھرڤکردنی راستہوڤو لہ بہر رۆشنایی ئہو تہرخانکراوانہی لہ نیو بودجہی سالانہیان متمانہی پیدراوہ.

ماددہی پازدہم:

یہکہم: سھرۆکی پەرلہمانی کوردستان - عیراق بوی ھہیہ لیگگواستنہوہ (مناقلہ) لہ نیو پارہدانراوہکانی تہرخانکراو بۆ پەرلہمان، ئہنجام بدات.

دووم: سھرۆکی ئہنجومہنی دادوہری ھەریم بوی ھہیہ لیگگواستنہوہ لہ نیو پارہدانراوہکانی تہرخانکراو بۆ ئہنجومہنی دادوہری، ئہنجام بدات.

سپہم: وھزیری پلاننان، لہ سہر داواکاری وھزارہتی پھیوہندار، بوی ھہیہ لیگگواستنہوہی پیویست بۆ پرۆژہکانی وہبہرہینان لہ نیو بودجہی وہبہرہینانی ھہمان وھزارہت و لہ سنووری یہک پاریزگادا، ئہنجام بدات و وھزارہتی دارایی و ئابوری لی ئاگادار بکاتہوہ.

چوارہم: وھزیری دارایی و ئابوری و بہہماہہنگی لہگہل وھزارہتی پلاننان و وھزارہتہ پھیوہندارہکان، بوی ھہیہ لیگگواستنہوہی پیویست بۆ پرۆژہکانی وہبہرہینان لہ نیوان وھزارہتہکان و لہ سنووری یہک پاریزگایان یہک قہزاو لہ نیو بودجہی وہبہرہینانی پہسہنکراو، ئہنجام بدات.

پینجہم: وھزیری شارہوانی و گہشت و گوزار سہرپشک دہکریت بہ ئہنجامدانی لیگگواستنہوہ لہ نیوان داھاتہ ڤوہتیہکانی بودجہی دامہزراوہکانی شارہوانی لہ نیو یہک پاریزگادا و ئہنجامدانی لیگگواستنہوہ لہ نیو ژمیڤرہی کەلوپہل و خزمہتگوزاری و چاککردن بۆ ھەر دامہزراویکی شارہوانی.

شہشہم: ھہردوو وھزیری ئاوہدانکردنہوہ و نیشتہجیکردن و شارہوانی و گہشت و گوزار بویان ھہیہ لیگگواستنہوہی پیویست بۆ ئہو پرۆژانہی تاییبہتن بہ وھزارہت لہ نیو بودجہداو لہ سنووری یہک پاریزگایان یہک قہزادا، ئہنجام بدہن و ھہردوو وھزارہتی دارایی و ئابوری پلاننانی لی ئاگادار بکەنہوہ.

ماددهى شازدهم:

يهكهم: وهزيرى دارايى و ئابورى دهسلاتى ههيه ليكگواستنهوه له نيوان پارदानراوهكانى (اعتمادات) يهك دەروازە ئەنجام بدات، جگه له بهشى (فصل) مووچه، چونكه دهكريت بوى بگواستريتهوهو ناکريت لىي بگواستريتهوه.

دووهم: وهزيرى دارايى و ئابورى بوى ههيه ليكگواستنهوه له نيوان پارदानراوهكانى (اعتمادات) دەروازەكانى بودجه ئەنجام بدات بهمهبهستى دابينکردنى تواناي سەرفکردن بۆ ئەو کارگيرپيانەى بريار دەرديت له وهزارهتيك جيابکرينهوهو بخرينه سەر وهزارهتيكى ترو وهزيرى تايبهتمەند بوى ههيه ليكگواستنهوه له نيو يهك بهش(قسم) دا و يهك يهكەى سەرفکردن، ئەنجام بدات.

سييهم: ناکريت هيج ليكگواستنهوهيهك له نيوان پاريزگاگاندا له نيو تەرخانکراوهكانى (پرۆژهكانى ئاوهدانکردنهوهو گەشەپيدانى هەريم و پاريزگاگان) ئەنجام بدریت.

چوارهم: ناکريت ليكگواستنهوه له تەرخانکراوهكانى خەرجى پرۆژهكانى وهبهرهينان، واته تەرخانکراوهكانى (بودجهى وهبهرهينان)، بۆ تەرخانکراوهكانى خەرجى بهگەرختن، واته تەرخانکراوهكانى (بودجهى رهون)، ئەنجام بدریت.

پينجهم: ئەو پارەدانراوانەى (اعتمادات) لەم ياسايەدا پەسەندکراون تاوهکو ۳۱ کانونى يهكەمى سالى دارايى ۲۰۱۳ بەکاردهيئيرين و داهاته دهستهبهرکراوهکان تاوهکو ۲۰۱۳/۱۲/۳۱ تۆمار دهکريين. بهلام ئەو داهاتانەى له دواى کۆتايى سالى دارايى ۲۰۱۳هوه وەردهگيرين، ئەوا وهك داهاتيك بۆ بودجهى سالى دارايى ۲۰۱۴ تۆمار دهکريين.

ماددهى حەفدهم:

يهكهم: وهزيرى تايبهتمەند دهسلاتى سەرفکردنى ههيه به بريک له (۳۵۰.۰۰۰.۰۰۰) سى سەدو پهنا مليون دينار زياتر نهبيت بۆ هەر حالهتيك و، بوى ههيه سهروكى ئەو فهريمانگانهى سەر به وهزارهتهكهى ئەون رابسيپريت به سەرفکردنى بريک له (۲۵۰.۰۰۰.۰۰۰) دوو سەدو پهنا مليون دينار زياتر نهبيت.

دووهم: سهروكى ئەو دهستانەى به وهزارهت نهلكاون دهسلاتى سەرفکردنى بريکيان ههيه له (۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سى سەد مليون دينار زياتر نهبيت، بۆ هەر حالهتيك.

سييهم: له (يهكهم) و (دووهم) سەرروه ئەمانەى خواروه رهچاو دهکريين:

۱. سەرفکردنهکه بهپي ئەو پارەدانراوه (اعتمادات) پەسەندکراوانەى بودجهى گشتيى سالانهو بۆ ئەو مەبهستانه بيت کهوا بۆيان دياری کراوه.

۲. پابه‌ندبوون بهو پارهدانراوانه‌ی (اعتمادات) له بودجه‌ی گشتی تهرخان کراون و ریگه نادریت به چوونه نیو پابه‌ندیی دارایی زیاتر له‌وهی له بودجه‌ی سالانه بوئی تهرخان کراوه.

چوارهم: وهزیری شارهوانی و گهشت و گوزار دهسه‌لاتی سهرفکردنی راسته‌وخوی هه‌یه له بره پارهی داهاتی شارهوانی.

پینجه‌م: وهزیره‌کانی تهن‌دروستی و کاره‌باو ناوه‌خوو له نیو ئه‌و ریژانه‌ی که له بره‌گی دووهم/۳ی مادده‌ی دووهم بویان دیاری کراوه، دهسه‌لاتی سهرفکردنی راسته‌وخویان هه‌یه له بره پارهی داهاتی که له‌لایاندا دهسته‌به‌رکراوه.

مادده‌ی هه‌ژده‌م:

پیویسته کوئی گشتی پاداشتی نه‌ختینه‌یی و شته‌کیانه‌ی سالانه دهریت به فهرمانبه‌ران بو یه‌ک کهس و بو هه‌مان کار، له نیو تهرخانکراوه برپاردراوه‌کانی بودجه‌ی تایبه‌تمه‌ند، له دوو ملیون دینار زیاتر نه‌بییت له حاله‌تی هه‌لسانیان به رهنجانی راده‌به‌ده‌ر له کاتی راپه‌رانندی ئه‌رکه‌کانی فهرمانبه‌ریتی که له ئه‌ستویان دایه، ئه‌و پاداشتانه‌ی ده‌به‌خشرینه کارمه‌ندانی پرۆژهی وه‌به‌ره‌ییان له ریژهی به‌دواداچوون و سهرپه‌رشتیکردن و پاداشتی ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نه‌کانی شارهوانی که مانگانه بویان سهرف ده‌کریت، به‌ده‌ر ده‌خرین. و به‌پیی ریئماییک که وهزاره‌تی دارایی و ئابوری ده‌ریده‌کات.

به‌شی چوارهم

(میلاکات)

مادده‌ی نۆزده‌م:

یه‌که‌م: پیویسته له سهر وهزاره‌تی دارایی و ئابوری به هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل وهزاره‌ته‌کانی تر وورده‌کاریی میلاکاتی ده‌سته‌کانی هه‌ریم بو سالی دارایی ۲۰۱۳ ئاماده بکات و له‌به‌ر رۆشنایی تیچوونی مووچه په‌سه‌ندکراوه‌کانی هه‌ریم، که ده‌گاته (۱۵.۰۰۰) پازده هه‌زار پله‌ی فهرمانبه‌ریتی تازه بو سالی ۲۰۱۳.

دووهم: پیویسته له سهر ده‌سته‌و وهزاره‌ت و ئه‌و لایه‌نانه‌ی گری‌نه‌دراون به وه‌زاه‌ت ژماره‌ی پله فهرمانبه‌ریتی تازده‌کانی نیو میلاکی سالی ۲۰۱۳ دابه‌ش بکه‌نه سهر میلاکی دامه‌زراوه‌کانی هه‌ریم و پارێزگاگان به‌گویره‌ی ریئماییی ده‌رکراو له ئه‌نجومه‌نی وه‌زیرانه‌وه.

سپیه: پیوسته له سهر وزارت و نهو لایه‌نانه‌ی گری‌نده‌راون به وهزات نهو پله فرمانبه‌ریتیه تازانه‌ی نیو میلاکی ۲۰۱۳ رابگه‌یینیت بؤئه‌وه‌ی میکانیزی دامه‌زراندن و مهرجه‌کانی یه‌کخراو بن و له‌یه‌ک کاتدا رابگه‌یاندرابن تاوه‌کو پیکه‌یینانی نه‌نجومه‌نی خزمه‌تی گشتی له ههری‌مدا.

چوارم: وزارت و نهو لایه‌نانه‌ی گری‌نده‌راون به وهزات پابه‌ند ده‌بیت به ناماده‌کردنی چهند نه‌خشه‌یه‌ک که‌وا ژماره‌ی فرمانبه‌رو ناوو ناونیشان و پله فرمانبه‌ریتی نه‌وانه‌ی به‌گویره‌ی نهو ریژانه‌ی له سهره‌وه ناماژهیان بؤ کراوه دامه‌زراون له‌گه‌ل فرمانی تایبته به دامه‌زراندن له خؤبگریت و پیشک‌ه‌شی بکات به وهزاره‌تی دارایی و ئابوری.

پینجه‌م: نابئ به‌بئ رهمه‌ندی وهزاره‌تی دارایی و ئابوری گریبه‌ستی کارکردن له فرمانگه‌کانی ههری‌مدا ببه‌سرتیت، وه نه‌وله‌ویه‌ت له دامه‌زراندن ده‌دریته گریبه‌سته به‌رکاره‌کان و ماوه‌ی گریبه‌سته‌که بؤ مه‌به‌ستی خانه‌نشینی به خزمه‌ت هه‌ژمار ده‌کریت، و وه‌زیری دارایی و ئابوری بؤی هه‌یه نه‌م ده‌سه‌ل‌ته به‌گویره‌ی پیویست به وه‌زیرو سه‌روکی لایه‌نی گری‌نده‌راون به وهزات ، رابسپیریته.

شه‌شم: وهزاره‌تی دارایی و ئابوری به هه‌ماهه‌نگی له‌گه‌ل وهزاره‌ته په‌یوه‌نداره‌کان راده‌سپیردیت به دامه‌زراندنی نهو گریبه‌ستکارانه‌ی که‌وا زیاتر له سی سال به‌سهر گریبه‌ستی دامه‌زراندنیان تیپه‌ری کردووه، له سهر میلاکی هه‌میشه‌یی و به هه‌مان ژماره‌و هه‌مان پسپوری نه‌وانه‌ی ره‌وانه‌ی خانه‌نشینی کراون بؤ سالی دارایی ۲۰۱۳ و به‌پیی ری‌نماییک که وهزاره‌تی دارایی و ئابوری ده‌ریده‌کات.

مادده‌ی بیستم:

به مه‌به‌ستی هاندانی گواستنه‌وه‌ی فرمانبه‌ران له که‌رتی گشتی بؤ که‌رتی تایبته (و ری‌نوینیکردنی میلاکی حکومی):-

یه‌که‌م: له حاله‌تی رهمه‌ندی فرمانبه‌ر له‌سهر ده‌ست هه‌لگرتن له فرمانبه‌ریتیه‌که‌ی و گواستنه‌وه‌ی بؤ که‌رتی تایبته، نه‌وا نه‌و فرمانگه‌یه‌ی لیی گواستراوته‌وه به‌رده‌وام ده‌بیت له سهر‌فکردنی نیوه‌ی موچه‌که‌ی بؤ ماوه‌ی (۵) سال سهرباری داهاته‌که‌ی له کاره نوییه‌که‌.

دووم: سەرجه مافه خانه نشینیه کانی فهرمانبهر دهگواستریتهوه بۆ بیمه کۆمه لایه تیه که ی له کهرتی تایبه تدا به پیی حوکمه کانی یاسای خانه نشینی و بیمه ی کۆمه لایه تی و هه موارکراوه کارپیکراوه کانی له هه ریما. سییه م: پیویسته له سهر وهزاره تی دارایی و ئابوری رینمای پیویست بۆ ئاسان جیبه جیکردنی حوکمه کانی ئەم مادده یه و دیاریکردنی ستاندهرو مهرجه کانی دهریکات.

به شی پینجه م (حوکمه کۆتاییه کان)

مادده ی بیست و یه که م:

پیویسته له سهر حکومه تی هه رییم یه کسانی دهسته بهر بکات له نیوان موچه و دهرماله ی کارمه ندانی له هه ریما له گه ل موچه و دهرماله ی هاوشانه کانیان له کارمه ندانی حکومه تی ناوه ندیی به پیی یاسا بهرکاره کانی هه رییم به مهرجیک ئەمه نه بیته هوی که مکردنه وه ی موچه و دهرماله ی هه ر یه کیکیان و ئەوانه ی حوکمه کانی مادده ی (۳۷) ی ئەم یاسایه ده یانگریته وه به دهرده کرین.

مادده ی بیست و دووم:

پیویسته له سهر حکومه تی هه رییم یه کسانی دهسته بهر بکات له نیوان موچه ی خانه نشینان له هه ریما له گه ل موچه ی هاوشانه کانیان له خانه نشینه کانی حکومه تی ناوه ندیی به مهرجیک نه بیته هوی که مکردنه وه ی موچه کانیان به پیی یاسا بهرکاره کانی هه رییم.

مادده ی بیست و سییه م:

پیویسته له سهر حکومه تی هه رییم کار بکات بۆ دابینکردنی بره پارهی پیویست (سیوله نقدیه) له لایه ن به نکه حکومه یه کانه وه بۆ مسۆگه رکردنی سه رفکردنی موچه ی فهرمانبهر و خانه نشینان له کاته دیاریکراوه کانیاندا.

مادده ی بیست و چواره م:

پېۋيسته له سهر حكومهتي ههرېم دووباره چاو بخشينئته وه بهو برپارو رينمايپانهي تايبه تن به توړي چاوديري كومه لايه تي و بيمه ي كومه لايه تي به مه به ستي كه مكر دنه وه ي ريژه ي بيكاري و هه ژاري.

مادده ي بيست و پينجه م:

پېۋيسته له سهر حكومهتي ههرېم يه كساني ده سته بهر بكات له نيوان موچه و دهرماله كاني هيژي پيشمه رگه له گه ل هاوشانه كانيان له هيژه چه كداره كاني عيرافقي ناوهنديي و قهره بوو كرنه وه يان له دواي وهرگر تني سهرجه م شايسته داراييه كاني حكومهتي ههرېم له لاي حكومهتي ناوهنديي به پي ياسا كاني بودجه ي گشتي ساله كاني (۲۰۰۷-۲۰۱۳).

مادده ي بيست وشه شه م:

پېۋيسته له ماوه ي خولي گريدر اوي دووه مي خولي هه لئبژار دني سيبه مه ي په رله ماندا: يه كه م: سه روكي ديواني چاوديري دارايي ههرېم دابمه زريت به پي نه و ميكانيزمه ي له ياساي ژماره (۲) ي سالي ۲۰۰۸ دهقي له سهر كراوه.

دووه م: پي كه يني ده سته ي ده سپاكي ههرېم به پي ياساي ده سته ي ده سپاكي ژماره (۳) ي سالي ۲۰۱۱.

مادده ي بيست و هه وته م:

پېۋيسته له سهر حكومهتي ههرېم نه نجومه ني راژه ي گشتي ههرېم به پي ياساي ژماره (۷) ي سالي ۲۰۱۱، پي كه يني ت.

مادده ي بيست و هه شته م:

پېۋيسته له سهر حكومهتي ههرېم پرؤزه يه ك پيشكه ش بكات به هه موارك ردي ياساي ماف و ني متيازاتي كه سو كاري شه هيدان و نه نفال كراوان ژماره (۹) ي سالي ۲۰۰۷ به شيوه يه ك كه له گه ل خه بات و قوربان يه كانياندا بگونجيت.

مادده ي بيست و نويه م:

پېۋيسته له سهر حكومهتي ههرېم دهرماله يه ك به ريژه ي ۲۰٪ ي موچه ي بنه رته ي زاناياني ناييني (پيشنويزو ووتارخوين) له وه زارته ي نه وقاف و كاروباري ناييني، بهه خشيت.

مادده ي سيبه م:

پېۋيسته له سهر حكومهتي ههرېم له حالته ي رووداني گوران كاري له به شه بودجه ي ههرېم بو سالي ۲۰۱۳، ناگاداري په رله ماني كوردستان بكاته وه و بيخاته به رده مي بو په سه ندردن.

مادده ي سي و يه كه م:

له دواى دهرچوواندننى ئەم ياسايە لە ھەرىمى كوردستان - عىراقدا، ناكرىت داواى وەرگرتنى ھىچ تەرخانکردنىكى زياتر لە وەزارەتى دارايى و ئابورى بكرىت.

ماددەى سى و دووھم:

پىويستە لەسەر وەزارەت و فەرمانگەكانى ھەرىم سەرچەم ژمىرە مانگانەبىيەكانيان (بودجەكانى پىداچوونەو) لە ماوھىەك لە (١٠) رۆژ لە كۆتايى ھەر مانگىك تىپەرنەكات، پىشكەش بە وەزارەتى دارايى و ئابورى/ بەرپۆھبەراپەتى ژمىركارى گشتى ، بكنە.

ماددەى سى و سىيەم:

سەرۆكى فەرمانگەى يەكەى خەرجىيەكان كە لە ماوھى ديارىكراودا لە پىشكەشكردنى ژمىرە كۆتايىەكانى سالى ٢٠١٢ى فەرمانگەكەى دواھكەووت، بەپى رىكارە ياسايى و رىنمايىە بەركارەكان، رەوانەى لىكۆلئىنەو ە دەرگرت.

ماددەى سى و چوارەم:

يەكەم: پىويستە لە سەر گشت وەزارەت و فەرمانگەى گرىنەدراون بە وەزات خەرجىەكانى بەگەرڤخستن و وەبەرھىنان بەسەر پارىزگاكانى ھەرىمدا دابەش بكنە لەگەل رەچاوكردنى چرى دانىشتووانى ھەر پارىزگايەك و ئەو ناوچانەى زياتر زيانيان بەركەوتوو لە دواى دورخستنەوھى خەرجىەكانى ناوھندى وەزارەت.

دووھم: پىويستە لە سەر سەرچەم پارىزگاكان ھەماھەنگى بكنە لەگەل وەزارەت و لايەنى گرىنەدراون بە وەزات بۆ جەختكردن لە جىبەجىكردنى برگەى (يەكەم)ى ئەم ماددەيە لە رىكەوتى جىبەجىكردنى كردارەكىى بودجەدا.

سىيەم: پىويستە لە سەر ديوانى چاودىرى دارايى ھەرىم داوا بكات لەو دەستە چاودىرىيانەى پىيەوھە لكاون و لە پارىزگاكانى ھەرىم بوونيان ھەيە دئىيان لە جىبەجىكردنى برگەى (يەكەم)ى سەرھوھى ئەم ماددەيە لە رىكەوتى جىبەجىكردنى كردارەكىى بودجەدا.

ماددەى سى و پىنجەم:

پارىزگا بۆى ھەيە، بە گوپرەى پسپورى، داوا لە ھەر وەزارەتىك بكات بە جىبەجىكردنى ئەو پرۆژانەى، لە سەر ژمىرە تەرخانكراوھەكانى پرۆژەكانى ئاوەدانكردنەوھو گەشەپىدانى ھەرىم و پارىزگاكان، بۆ پارىزگاگە تەرخانكراون.

د. حسن محمد سوره
جیگری سهروکی په رلهمانی
کوردستان - عیراق

هۆیه پێویستکارهکان

له پێناو بریاردانی بودجهی ههریمی کوردستان - عیراق بو سالی دارایی ۲۰۱۳، ئەم یاسایه
دهرچوویندرا.

تیبینی / ئەم یاسایه به برپاری ژماره (۲) ی سالی ۲۰۱۳ له لایهن سهروکی ههریمی کوردستانه وه
دهرچوویندرا.